

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram:
Lektorutdanning for trinn 8-13,

Vår semesteret, 2023

Forfatter: Marcus Magnes Hansen

Veileder: Ellen Fenzel Arnold

Tittel på bacheloroppgaven: Faktorene bak Bondeopprøret i England i 1381, og hvordan svartedauden bidro til forholdene som førte til opprøret.

Engelsk tittel: Factors behind the Peasants Revolt in England in 1381, and how the Black Death contributed to the conditions that led to the revolt.

Emneord:

Antall ord: 8206

Antall vedlegg/annet: 0

Stavanger, 15/05/2023

Innholdsfortegnelse

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA.....	0
BACHELOROPPGAVE.....	0
1.0 Introduksjon.....	2
1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål.....	2
1.2 Metode.....	2
1.3 Tidligere forskning.....	3
1.4 Relevante primærkilder.....	3
2.0 Engelsk middelladerbakgrunn.....	5
2.1 Kongene og England i Middelalderen.....	5
2.2 De forskjellige gruppene i middelalderens England.....	5
2.3 Svartedauden i England.....	7
3.0 Problemer i bondesamfunnet i England på 1300-tallet.....	8
3.1 Sosiale forhold og konflikter.....	8
3.3 Krigen imot Frankrike.....	10
3.4 Religiøse faktorer og John Ball.....	10
4.0 Svartedaudens påvirkning på økonomi og samfunnsrelasjoner.....	11
4.1 Sosiale konsekvenser av svartedauden.....	11
4.2 Økonomiske endringer i følge av svartedauden.....	12
5.0 Bondeopprøret, hendelsesforløp.....	14
6.0 Tolkninger fra krønikene.....	18
6.1 Knighton og Anonimale tolkning av grunner.....	18
6.2 Froissart.....	19
7.0 Konklusjon.....	20
7.1 Oppsummering av hovedfunn og besvarelse av forskningsspørsmål.....	20
7.2 Drøfting.....	21
7.3 Implikasjon for videre forskning.....	22
7.4 Avslutning.....	22
8.0 Litteraturliste.....	23
8.1 Primærkilder.....	23
8.2 Sekundærkilder.....	23

1.0 Introduksjon

Litt over 30 år etter svartedauden kom til England begynte bondeopprøret sommeren 1381, også kjent som Wat Tylers Opprør, var et opprør som startet i Kent og endte med uro flere steder i landet og London ble inntatt av disse opprørerne, og der de fikk samtaler med kongen og tok livet av flere høytrangerende deler av regjeringen i landet. Opprøret endte nesten like for begynte, og flere som hadde deltatt i opprøret ble henrettet. Mitt formål med denne bachelor oppgaven er å se på årsakene bak dette opprøret, og se hvordan svartedauden kan ha vært en faktor for de forholdene som forårsaket opprøret. Etter svartedauden kom til England døde en vesentlig del av befolkningen, som førte til at den tilgjengelige arbeidskraften i landet var kraftig redusert, og dette ville ha endret forholdene mellom bønder, arbeidere og jordeiere.

1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål

For denne bachelor oppgaven er problemstillingen:

«Hvordan var de sosiale, politiske og økonomiske faktorene i England på 1300-tallet som førte til bondeopprøret i 1381, og hvordan svartedauden spilte en rolle bak disse faktorene for bondeopprøret».

Det blir å analysere primære og sekundære kilder og se etter faktorer som bidro til bondeopprøret, og hvordan svartedauden påvirket disse faktorene. Deretter blir det å se etter hvordan disse årsakene viste seg under selve bondeopprøret, og hvordan vi kan se svartedaudens effekt på bondeopprøret.

Grunnen til at jeg har valgt dette temaet er fordi vi selv har nylig hatt en pandemi med covid-19, som fører til at svartedauden er et interessant subjekt, og hvordan nettopp denne pandemien førte til at endringer i arbeidsplassen og samfunnet.

1.2 Metode

Metoden jeg kommer til å bruke for å gjennomføre denne oppgaven er å kvalitativ tekstundersøkelse av krøniker som ble skrevet i denne tidsperioden, ved bruk av kildekritikk og sammenligning av disse krønikene for å forsøke å se hva årsakene var gjennom de tolkningene vi har ifra denne tidsperioden. Samtidig blir det å se på lover fra denne tidsperioden, samt hva tidligere etablert forskning har vist. I tillegg til dette blir det å se på

etablert forskning for å se hvordan dette temaet har blitt tolket tidligere, og dekke opp for de hullene som ikke vises i primærkildene.

1.3 Tidligere forskning

Tidligere forskning innenfor dette temaet har involvert flere historikere, blant annet Christopher Dyer, Rodney Hilton, W. M. Ormrod og flere som har skrevet bøker og artikler om dette. Fokuset i mye av de er på de økonomiske og sosiale forholdene i landet før bondeopprøret, hvor de ser på mulige årsaker bak bondeopprøret ved å se på skattelister og krøniker fra denne perioden. Det er i tillegg gjort mye forskning på tiden etter svartedauden, av blant annet John Hatcher som har sett på hvordan hele England ble påvirket av svartedauden og John Munro som har sett på økonomiske endringer i følge av svartedauden.

1.4 Relevante primærkilder.

Statutes of Laborers og Ordinance of Laborers er lover som ble skapt i England under svartedauden, som skulle bidra til å holde lønningene lave¹². Ordinance of Laborers kom i 1349, og Statute of Laborers kom i 1351 som skulle bygge på og forsterke lovene som kom i 1349. Disse kildene vil bidra til å se hvilke effekter svartedauden hadde på den engelske økonomien, og bidra til å vise noen endringer som kom i følge av svartedauden.

Knighon's Chronicles ble skrevet av en Henry Knighton, en kannik i klosteret St Mary of the Meadows i Leicester som beskrev hendelser i England i perioden han levde³. Utgaven som blir brukt her er en oversettelse av G. H. Martin. Dette gir Knighton mer tillitt til enkelte hendelser, med tanke på at han var bosatt i Leicester i England under bondeopprøret, og dermed ville ha hørt om hendelsene i relativt kort tid etter de skjedde. Samtidig så blir det meste av det han har skrevet basert på rykter og fortellinger han har hørt og dokumenter og skrifter han har fått lest, istedenfor at han selv var et vitne til hendelsene som tok sted under hendelsen. Hans beskrivelser derimot om hendelser vil fortsatt være relevante fordi de vil

---

¹ "Statute of Laborers," *Source Problems in English History* i *Source Problems in English History*, red. Albert Beebe White og Wallace Notestein (New York: Harper & Brothers Publishers, 1915), 146–152. *Original Sources*, Hentet 12. mai 2023 fra

<http://www.originalsources.com/Document.aspx?DocID=A1GQ5LMVFJG4IFE>.

² "Ordinance of Laborers," *Source Problems in English History* i *Source Problems in English History*, red. Albert Beebe White og Wallace Notestein (New York: Harper & Brothers Publishers, 1915), 141–146. *Original Sources*, Hentet 12. mai, 2023 fra

<http://www.originalsources.com/Document.aspx?DocID=I47PZ3B8FEL9GCZ>.

³ Henry Knighton, *Henry Knighton's Chronicle*, overs. Geoffrey Harvey Martin (New York: Oxford University Press Inc, 1995), side xv.

inneholde hva folk hørte og tenkte på denne tiden, og hvordan reaksjonene var, samt at det vil være noe sannhet i det han hørte. Men det er og viktig å tenke på at han hørte til en annen klasse, altså den geistlige, enn det bøndene gjorde på denne tiden, og dette vil påvirke hans syn på hendelsene rundt bondeopprøret selv.

Anonimale Chronicle er i samme posisjon som Knighton's Chronicles, i det med at det ble skrevet i klosteret St Mary i York⁴. Denne kilden ble mest sannsynlig skrevet av flere personer ved klosteret over en lengre tidsperiode på 1300-tallet. Dette vil føre til det samme påvirkede synet som Knighton har, med at de som har skrevet i Anonimale Chronicle har tilhørt en annen klasse enn de som stort sett tok del i opprøret. Her kan det bli antydning at deler av beskrivelsene om bondeopprøret er opplevd som et øyevitne, i forhold til hvordan hendelsene er beskrevet⁵. Det fører til at Anonimale Chronicle er en bedre kilde i forhold til de fleste hendelsene som skjedde under bondeopprøret, spesielt de som skjedde i London, enn det Knighton selv er, men det betyr fremdeles at teksten selv må analyseres og bearbeides for hvilke deler som kan være troverdige. Det merkes at Anonimale Chronicle, spesielt under enkelte deler av bondeopprøret tar feil på datoer, og enkelte fakta han framstiller ikke går overens med hva andre forfattere har skrevet på denne tiden og historikere har funnet ut i ettertiden.

Froissart Chronicle er en fransk forfatter fra denne tidsperioden, men han skal ha oppholdt seg i England fra 1361 frem til 1368, og resten av livet oppholdt han seg i Brabant i dagens Nederland⁶. Da han begynte å skrive krønikene skal han ha vært beskyttet av Robert av Namur, som var pro-engelsk, noe som kan ha ført til et partisk syn på enkelte hendelser, i tillegg til at han på samme måte som Knighton og forfatterne i Anonimale tilhørte den geistlige klassen. Vi tolke fra hans framstilling om bondeopprøret i England at Froissart hadde det mest negative synet på bøndene som deltok i bondeopprøret, i forhold til de andre krønikerne. Hans syn på bondeopprøret kan gi en annen vinkel enn det Knighton og Anonimale gir oss, som forsøker å være litt mer upartiske i sine beskrivelser.

Vi kan sammenligne krønikene og bruke dem sammenlagt for å få en historie om hendelsene under bondeopprøret, siden alle har beskrivelser av hendelsene som skjedde under, før og

---

⁴ *Anonimale Chronicle*, overs. V.H. Galbraith (Manchester: University of Manchester, 1927), xxiii.

⁵ *Anonimale Chronicle*, xxxiv.

⁶ Froissart, Jean. *Froissart Chronicle*, overs. Geoffrey Brereton (London: Penguin Books, 1968), 9-10, Kindle.

etter opprøret. Med det kan vi fokusere på de hendelsene som er mer troverdige og bekreftet fra flere forfattere fra denne tidsperioden, og vise til hva folk tenkte på denne tiden var årsakene og hva de tenkte om de gruppene som deltok i bondeopprøret, og med det forsøke å få en hel historie.

2.0 Engelsk middelladerbakgrunn

2.1 Kongene og England i Middelalderen

England i middelalderen var et område med mye krig og erobringer, hvor engelskmenn, vikinger og franskmenn til tider kontrollerte områder i landet. I 1066 ble området erobret av en hertug fra Frankrike og siden ble området styrt av hans avspring⁷. I årene 1272-1377 var England regjert av tre forskjellige konger, altså Edward I, Edward II og Edward III⁸. Under denne perioden som ledet opp til bondeopprøret i 1381 var det flere endringer og hendelser som skjedde i det engelske samfunnet. Ambisiøse konger førte til flere kriger, som og førte til at det kongelige organet ble påtrengende for de andre sosiale gruppene i landet⁹. Økt mobilisering og skatt, samt propaganda for å holde krigslysten i livet, påvirket gruppene i England, spesielt bøndene. Hvor nobiliteten tjente på at krigen ble holdt i livet, var det bøndene som allerede hadde økonomiske vansker, som ble påvirket mest av skatten og mobiliseringen. De måtte forsyne hæren med mat, betale skatt for å holde krigene gående og selv delta på hærtokter. Det var ikke bare gjennom krig kongene i denne tidsperioden spredte innflytelsen sin videre, kongene og staten ble mer opptatt av lover ble fulgt opp og håndtert¹⁰. Dannelsen av et justiskontor, og gi dem makt til både å tiltale og dømme kriminelle førte til et større statlig organ av monarkiets makt. Et folk som var preget skatter, kriser, undertrykkelse og som ble mer overvåket enn tidligere førte til økt misnøye hos bøndene, spesielt hos de fattigste bøndene.

2.2 De forskjellige gruppene i middelalderens England

Bøndene besto enten av bønder som måtte leie land, altså en leilending, og et mindretall bønder eide egne områder, og til slutt bønder som levde i livegenskap. Den typen livegen som

---

⁷ Barlow, Frank. «William I King of England.» Hentet 12. mai 2023 fra <https://www.britannica.com/biography/William-I-king-of-England>.

⁸ «Kings and Queens: A Family Tree,» hentet 12. mai 2023 fra <https://www.npg.org.uk/collections/explore/kings-and-queens-a-family-tree>.

⁹ Scott L. Waugh, «England: Kingship and the political community, 1272-1377,» i *A Companion to Britain in The Later Middle Ages*, redigert av S. H. Rigby, 208-223. (Chichester: Blackwell Publishing Ltd, 2009,) 209-211.

¹⁰ Waugh, «England: ... 1272-1377,» 212-213.

var mest vanlig i England under denne perioden ble kalt en villein, som er en type livegen med flere rettigheter enn de laveste typer serfer eller livegne, men er fremdeles bundet til jordeieren¹¹. De var i teorien og ifølge loven frie mennesker, men grunnet de forskjellige reglene de måtte følge i tillegg til makten, og sedvanerett, som jordeieren hadde over dem førte til at denne friheten var begrenset så mye at de i praksis ville være regnet som ufrie¹². Livegne var bundet til landet, og jobbet på landet hvor de ble undertrykt gjennom lover bestemt av jordeier og høye avgifter som de ble tvunget til å betale¹³. Leilendinger derimot leide landet de jobbet på i bytte mot å betale avgifter samtidig som de måtte arbeide for jordeieren. Dette viser at en stor del av bøndene levde i sårbare forhold, hvor de fort kunne bli utnyttet av jordeierne som eide landet de arbeidet på. Både de livegne og leilendingene ble undertrykt, hvor arbeidet de gjorde og skattene bidro til å skape mer rikdom hos jordeierne enn dem selv. I tillegg til krigene opplevde England på denne tiden to større kriser, både med hungersnøden i årene 1315-1317 og svartedauden i 1347, samt flere år med dårlige avlinger, påvirket bøndene mye¹⁴. Bøndene ble utnyttet økonomisk, og gjennom hungersnød ble matprisene økt, som igjen påvirket bøndene mest. Bøndene hadde i tillegg svært lite politisk makt i denne tidsperioden, hvor kongen, adelige, gentryen og geistlige som hadde kontrollen i landet gjennom deres innflytelse på loven og deres posisjon i parlamentet.

I tillegg til kongen og bøndene, var det i tillegg de adelige, geistlige og gentryen, altså velstående borgere som ikke var en del av adelen, som satt med autoritet i landet. Adelige i England hadde stor innflytelse på både kongen og hvordan landet ble styrt. De hadde mer rikdom tilgjengelig som gjorde de mindre sårbare under hendelser som hungersnød og svartedauden, tillegg til at de hadde fortjeneste ut av å holde krigen imot Frankrike gående¹⁵. De adelige og enkelte velstående borgere, som jeg vil kalle landeiere resten av oppgaven for å spesifisere at det er de velstående borgerne som eide landområder, eide også større landområder hvor både livegne og leilendinger arbeidet. Landeiere og adelen hadde mye makt på bøndene som arbeidet landet de eide ved at de bestemte skatten og reglene for de bøndene som jobbe på området de eide. De geistlige hadde på samme måte makt med innflytelse på

---

¹¹«Villein,» hentet 12. mai 2023 fra <https://www.dictionary.com/browse/villein>.

¹² Rodney Hilton, *Bond Men Made Free: Medieval Peasant Movements and the English Rising Of 1381* (London: Taylor & Francis Group, 2003), hentet 12 mai 2023 fra ProQuest Ebook Central, 60.

¹³ John Hatcher, "English Serfdom and Villeinage: Towards a Reassessment," *Past & Present*, no. 90 (1981): 8-11. <http://www.jstor.org/stable/650715>.

¹⁴ Henry S. Lucas, "The Great European Famine of 1315, 1316, and 1317," *Speculum* 5, no. 4 (1930): 343-346. <https://doi.org/10.2307/2848143>.

¹⁵ Waugh, «England: ... 1272-1377,» 211.

kongen og hvordan landet ble styrt, samtidig som de kontrollerte flere jordområder. De hadde og innflytelse over folket ved å være senteret for religiøse spørsmål og kirker. Adelige og geistlige hadde plasser i parlamentet i House of Lords, mens gentryen hadde plasser i House of Commons, hvor de hadde innflytelse over hvilke lover og skatter som påvirket folket.

2.3 Svartedauden i England

Etter svartedauden traff England i 1348, døde store deler av befolkningen. Alle de forskjellige ble truffet av svartedauden, men den gruppen som ble truffet mest var bøndene, hvor rundt 50% av bondebefolkningen er estimert til å ha dødd under svartedauden¹⁶. En såpass reduksjon i bøndene førte til at det ble en mangel på mennesker som kunne bemanne jorden. Dette førte til at flere landområder ble etterlatt og flere bønder kunne utvide deres områder¹⁷. Så selv om bøndene var den folkegruppen som ble mest rammet av svartedauden, var det også denne gruppen som kunne mulig få bedre vilkår. Etter pesten kom fikk bønder flere muligheter til å bedre livet sitt, med bedre vilkår for land, lønn og skatt. Det var ikke bare bedre lønninger ifølge bedre kontrakter som var i følge av svartedauden, men og bedringer med tanke på arbeidsforhold, maten som ble delt ut av jordeierne, betalt for helligdager og at de fikk de samme lønningene på vintertid som de fikk på sommertid¹⁸. Dette følger at bøndene fikk muligheter til å være mer bestemte når de forhandlet med adelige og landeiere, noe som var mulig på grunn av at det tilgjengelige arbeidskraften var redusert som førte til at landeiere og adelige var mer avhengige av den arbeidskraften som var igjen. Dette førte derimot til en misfornøyd adel og landeiere som ønsket å holde forholdene like til slik de var før pesten kom til landet. Men det viktige å vite var at høyere lønninger skjedde ikke overalt og hele tiden, noe som betydde at selv om enkelte bønder fikk det bedre til tider var dette ikke en universal hendelse som skjedde for bøndene hele tiden gjennom England¹⁹. Dette førte til at de bøndene som ikke kunne ha fortjeneste ved høyere lønninger ble truffet av noen av de samme plagene og trakasseringene som de bøndene som hadde mulighet til bedre lønn.

---

¹⁶ Christopher Dyer, *Making a Living in the Middle Ages*, (New Haven: Yale University Press, 2005,) 271, Kindle.

¹⁷ Dyer, *Making a Living*, 273.

¹⁸ Christopher Dyer, *Everyday Life in Medieval England* (London: Bloomsbury Publishing Plc, 2003), hentet 12 mai 2023, ProQuest Ebook Central, 185-186.

¹⁹ John Hatcher, "England in the Aftermath of the Black Death," *Past & Present*, no. 144 (1994): 31, <http://www.jstor.org/stable/651142>.

3.0 Problemer i bondesamfunnet i England på 1300-tallet.

3.1 Sosiale forhold og konflikter

De sosiale forholdene i England på denne tiden bidro til å gjøre bøndene urolige og misfornøyde, som igjen førte til at flere bønder sto opp i et bondeopprør. Kongen, adelige, geistlige og deler av gentryen eide mesteparten av landet, noe som førte til at bøndene enten måtte leie land, altså leilendinger, eller flere bønder jobber på disse områdene som livegne. Dette betyr at de aller fleste bøndene jobbet for noen andre, og hadde kontrakter eller avtaler som de måtte følge for å få lovt til å fortsette å jobbe på jorden, samt at de måtte følge regler og betale avgifter.

Det at en vesentlig del av bønder var bundet til landet eller måtte leie av jordeiere førte til at de kunne bli undertrykt og urettferdig behandlet, samtidig som de ikke kunne gjøre noe reell motstand for dette. Å jobbe på landet for jordeiere betydde at en betalte en årlig skatt, arbeidet gratis på eierens land, av og til en årlig skatt på landet de leide, gjøre arbeid i eierens mølle, vinpresse og eventuelt andre områder²⁰. Dette betydde ofte lange arbeidsdager med hardt arbeid, samt at de måtte betale skatten med lønnen de fikk av jordeier, eller det de selv dyrket på eget land. Samtidig med lange arbeidsdager, kunne skattene og avgiftene som bøndene betalte til landeierne være høye og urettferdige, noe som førte til at enkelte bønder som var bundet til landet levde fattig i forhold til bønder som eide egen jord. Det var begrensninger på friheten hos de bøndene som var bundet til landet, ved at de ikke kunne gifte seg med hvem de ønsket og at jordeier kunne ta deler av, om ikke alt, av det bøndene eide ved en eventuell død. De måtte i tillegg betale avgifter for å kunne forlate jordeierens land²¹. Samtidig var det begrensninger på hva sønnene til disse livegne kunne gjøre, for å hindre at de for eksempel skulle ta opp klostertjeneste i forsøk på å unngå samme skjebne som tidligere generasjoner. Alle disse begrensningene bidro til tanken at livegne ikke var frie, selv om de ikke var regnet som slaver.

Et eksempel på hvordan bøndene ble behandlet, ble skrevet ned i Knighton's Chronicles, der det blir fortalt at menn som ble sendt fra kongen kom til en av landsbyene, hvor de truet med å løfte opp skjørtet til unge jenter for å se om de hadde blitt korrumpert av samleie med menn, med mindre venner og familie betalte skatt²². Selv om Knighton selv ikke var til stede og

---

²⁰ Hilton, *Bond Men Made Free*, 60.

²¹ Hilton, *Bond Men Made Free*, 60

²² Knighton, Knighton's Chronicle, 208-209.

dermed det vil eksistere noe usikkerhet ved denne historien, viser den hvordan folket og bøndene på denne tiden fort kunne bli utsatt for nedverdigelser og trakasseringer av menn med offisielle stillinger. Bøndene kunne bli trakassert på denne og flere måter, hvorvidt motstand ville være påføre mer straff. De kunne bli straffet både fysisk og psykisk vis de ikke overholdt pliktene sine til landeierne eller vis de ikke betalte skatter og avgifter. Ofte gikk loven i favør til landeierne, slik at selv om bøndene ønsket å ta opp denne urettferdigheten og trakasseringen så kom det ingen vei videre²³. Dette viser hvordan forholdet til bønder på dette tidsrommet var, hvor de var en underklasse som måtte arbeide og bli skattet, med trakassering, uten å være i en posisjon til å stå imot.

3.2 Koppskatten

På slutten av 1370-tallet begynte kongen å innføre en ekstra skatt, en koppskatt, for å finansiere krigen mot Frankrike²⁴. Denne skatten påvirket alle innbyggerne i England, men hos bøndene som allerede hadde den laveste inntekten som ble presset ned av lovverket, landeiere og andre skatter og avgifter, hadde denne nye koppskatten størst effekt. Dette var en ekstra skatt utenom de andre skattene folket allerede betalte, noe som førte til enda flere utgifter til bøndene. I løpet av årene 1377-1381 ble denne koppskatten gjennomført 3 ganger, hvor den skulle bidra til å finansiere krigen. Det varierte hvor mye man ble skattet, etter hvilket yrket og stilling man hadde, men alle utenom tiggere måtte bidra²⁵.

Den tredje og siste koppskatten som ble innført før 1381 var innført den siste måneden i 1380 og skulle ble innsamlet i løpet av det neste halvåret²⁶. Problemet med denne koppskatten var det at bøndene forsøkte å lure seg unna koppskatten, noe som førte til det kom inn mindre penger enn det parlamentet og kongen hadde forventet²⁷. Det ble da dannet kommisjonærer som skulle sørge for at skatten ble samlet inn. Her kunne kommisjonærene arrestere de som gjorde motstand til denne skatten²⁸. At bøndene forsøkte å unngå å betale denne koppskatten viser at bøndene ønsket ikke at deres egen økonomi skulle bli påvirket som følge at krigen ikke lenger var i Englands favør.

---

²³ Dyer, *Making a Living*, 181.

²⁴ Knighton, *Knighton's Chronicle*, 207.

²⁵ Hilton, *Bond Men Made Free*, side 182-184

²⁶ Dobson, *Peasants revolt*, 118.

²⁷ Dobson, *Peasants revolt*, 119.

²⁸ Dobson, *Peasants revolt*, 121.

3.3 Krigen imot Frankrike

Koppskatten skulle finansiere den franske krigen, som senere tid blir kjent som 100-årskrigen mellom disse landene. Krigen begynte å gå over i fransk favør i begynnelsen av 1370-tallet, med mislykkede angrep fra blant annet John of Gaunt i 1373²⁹. De engelske øyene og sørlige kysten av England ble gjennom 1360- og 70-tallet angrepet gjentatte ganger viser hvordan det engelske folket merket krigen, selv om mesteparten av kampene foregikk på fastlandet i Europa³⁰. Med en krig som England begynte å tape samtidig som kongen økte skattlegging mot slutten av 1370-tallet, og at bøndene var de som tjente minst på at England var i krig skaper det en ekstra frustrasjon over koppskatten som ble innført på slutten av 1370-tallet. Det å forsøke å bygge moralen til folket slik at de ønsket å bidra til krigen blir vanskeligere når bøndene selv merket hvordan krigen gikk gjennom angrepene og historier om mislykkede tokt, slik at når det kommer flere skatter som bøndene må betale vil dette skape misnøye med både hvordan landet blir regjert, hvorfor de skal betale skattene og hvordan skattene ble brukt. Så dermed kan en tenke at hundreårskrigen var en faktor i hvordan forholdene ble verre i bondesamfunnet opp mot 1381.

Denne mislykkede krigføringen førte til at misnøye og mistillit angående ledende politiske makter på denne tiden, og i 1376 i parlamentet ble det gjennomført tiltak slik at de kunne bringe krigsprofitører til domstolen³¹. Parlamentet ble kalt The Good Parliament, og det var i dette parlamentet det ble bestemt at det må være de i kongeriket som forsøkte å tjene på krigen, og at det var de i kongens private råd og andre som konspirerte med dem som sørget for at kongen måtte skattlegge folket sitt så voldsomt³². At parlamentet forsøkte å fjerne korrupsjon og maktmisbruk kan ha ført til at en ble mer mistenksom over de med posisjoner med makt. Da dette i tillegg førte til at folk ble dømt og dette ble kjent rundt i landet, kan dette ha sørget for at når skattene økte i årene etter ble det økt misnøye med å betale skatter.

3.4 Religiøse faktorer og John Ball

John Ball var en prest i Kent, og kom med flere uttalelser da han prekte hvor han snakket om hvordan livegenskap ikke burde eksistere fordi alle var like, og hvordan noen kunne være en herre over andre når alle mennesker stammer fra Adam og Eva³³. Han skal ha spredd rundt

---

²⁹ Froissart, *Froissart Chronicle*, 185.

³⁰ Hilton, *Bond Men Made Free*, 158.

³¹ Richard Barrie Dobson, red. *The Peasants' Revolt of 1381* (London: Macmillan and Co LTD, 1970), 83-84.

³² Dobson, *Peasants revolt*, 84-85.

³³ Froissart, *Froissart Chronicle*, 211-212.

slike meninger rundt i England og allerede fått et forbud mot sine uortodokse prekener i 1366 før han ble fengslet i 1381³⁴. Dette bidrar til at det kunne være religiøse elementer hos bøndene for den misnøyen og sinne som økte i årene opp til 1381, hvor bøndene ikke lenger ønsket å være bundet til landet og ufrie. Det er uvisst hvor stor innvirkning disse religiøse tankene hadde hos bøndene, men med tanke på at John Ball ble sett på som en av lederne av opprøret som skjedde i 1381, er det ikke unaturlig å tenke at det var enkelte bønder som delte disse tankene med John Ball.

4.0 Svartedaudens påvirkning på økonomi og samfunnsrelasjoner

4.1 Sosiale konsekvenser av svartedauden

Etter svartedauden traff landet og en stor del av bondepopulasjonen og arbeidskraften forsvant, fikk bøndene mulighet til å kunne forhandle om bedre vilkår for arbeidet sitt, med mindre dager hvor de måtte arbeide for jordeieren og betale mindre for jordområdene de leide³⁵. Dette førte til at bøndene kunne nå argumentere for bedre arbeidsforhold og lønninger, eller reise videre andre steder for å finne arbeid. Svartedauden førte i tillegg til at bondesamfunnet forandret seg, hvor familiesamhold ble mindre viktig³⁶. Dette førte til at en ble mindre bundet til landet en jobbet på, som førte til at leilendinger og livegne lettere kunne reise til nye områder. Dette skapte et press på jordeiere som ikke ønsket å miste arbeidskraften på landet sitt, men samtidig ikke ønsket å miste inntekt. Dette skapte endringer i samfunnsstrukturen i England på dette tidspunktet, hvor bøndene nå hadde mer makt over sin egen situasjon og kunne forhandle lettere med jordeiere for å forsøke å bedre sine forhold.

Det at bøndene nå hadde mulighet til å forhandle, viser dette hvordan forholdet mellom bønder og jordeierne. Akkurat på samme måte som bøndene var avhengige av dem de leide landet av, var landeierne like avhengige av bønder som kunne jobbe på deres land. Bøndene ble brukt av landeierne som en måte å samle inn mer rikdom selv³⁷. På denne måten var det en fordel for landeiere at bøndene arbeidet enten som livegne eller som leilendinger. Ved å være bundet til landet, undertrykkelse, strenge regler og skatt kunne landeierne sørge for at bøndene ikke hadde mulighet til å reise andre steder for å finne arbeid under bedre vilkår og mer lønn. Dette ble forandret gjennom svartedauden. Dette vises gjennom at adelige og

---

³⁴ Dobson, *Peasants revolt*, 372.

³⁵ Rosemary Horrox, *The Black Death/ Oversettelse og redigeringer av Rosemary Horrox*, (Manchester: Manchester University Press, 1994,) 285-286.

³⁶ Dyer, *Making a Living*, 279.

³⁷ Dyer, *Making a Living*, 181.

landeiere hadde problemer med å finne bønder som kunne leie på landet deres³⁸. Det at det var problemer med å finne og holde på bønder viser hvor avhengige adelige og landeiere var av bøndene som jobbet på landet deres.

Som nevnt tidligere kunne bøndene som overlevde svartedauden kreve mer fra landeierne grunnet den store reduksjonen av befolkningen i England³⁹. De kunne kreve mer lønn, mindre skatt, mindre leieavgifter, og enkelte livegne kunne lettere betale sine landeiere til frihet eller enkelt flykte til frihet. Landeierne var redde for å miste bøndene og arbeiderne sine, at de ofte måtte godta slike avtaler for at de ikke skulle reise videre og finne jobb andre steder som var villige til å godta kravene. Landeierne derimot ønsket ikke at bøndene kunne nekte å arbeide, og dermed klagde landeierne til parlamentet og kongen og fikk innført Ordinance of Laborers i 1349⁴⁰. Denne fikk konsekvenser for bøndene med at alle menn og kvinner under 60 år ble tvunget til å arbeide, og at lønningene ikke skulle overskrive hva de var før pesten kom til landet. Dette var det første nasjonale forsøket på å lønnsreguleringer, som fra landeiere å begrense hva bøndene kunne kreve av dem, samt sørge for at bøndene ikke kunne reise andre steder i søke etter arbeid hvis landeierne ikke inngikk krav⁴¹. Slik ser vi at når muligheten kom for bøndene til å bedre sine vilkår, kom landeierne og kongen for opp med en motvirkning som skulle sørge for at lønningene til bøndene bli holdt lave. Men dette førte og til at bønder og arbeidere endte opp med å gjøre en dårligere jobb enn de hadde gjort tidligere, i tillegg til at de jobbet mindre⁴². Ved dårlige arbeid gjennomført av bøndene, kan dette ha skapt en frustrasjon over at Ordinance of Laborers ikke fungerte som den skulle, og at en misnøye over bøndene hos jordeierne.

4.2 Økonomiske endringer i følge av svartedauden

Kort tid etter at England innførte Ordinance of Laborers i 1348, førte de inn Statute of Laborers i 1351 som igjen forsterket dette med at bøndene måtte jobbe og ikke kunne kreve høyere lønninger enn det var i perioden før pesten kom til landet⁴³. Loven fortsetter med å påpeke hva de forskjellige arbeiderne kan ta til lønn for arbeidet sitt, samt straffene for hva som skjedde vis en ble tatt i brudd med loven. Med denne begrensningen på lønnen de måtte

---

³⁸ Horrox, *The Black Death*, 326-333.

³⁹ Dyer, *Making a Living*, 277-279.

⁴⁰ Horrox, *The Black Death*, 287-289.

⁴¹ Dyer, *Everyday Life*, 168.

⁴² Hatcher, «England in the Aftermath,» 11.

⁴³ Horrox, *The Black Death*, 312-315.

betale bøndene kunne landeiere forsøke å holde de økonomiske forholdene til slik de var før Svartedauden. Det var et forsøk på å gi makt tilbake til landeierne, etter at bøndene fikk en situasjon hvor de kunne utnytte mangelen på arbeidskraft i markedet. Hovedmålet med denne loven var å sørge for at landeiere kunne få bønder til å arbeide på landet for så billig som mulig, og forhindre at både arbeidstaker forsøker å ta mer lønn og at arbeidsgiver tilbyr mer lønn⁴⁴. Ved innføringen av slikt lovverk ble det økt misnøye hos bøndene, som nå kunne forsøke å komme seg ut av fattigdom og undertrykte posisjoner. Det var brudd på disse lovene, noe som antyder at ikke alle fulgte Ordinance of Laborers eller Statute of Laborers, og krevde høyere lønn av landeierne som de arbeidet hos⁴⁵.

De som ikke fulgte lovverket ble straffet med bøter, om de enten ikke arbeidet ut tiden som de hadde avtalt eller om de hadde tatt mer betalt enn det som var bestemt i lovverket⁴⁶. Dette viser at det var et forsøk på å få bøndene til å følge lovverket, og holde lønningene og prisene nede. Ordinance of Laborers og Statute of Laborers gjelder i tillegg for de som leier inn hjelp, altså jordeiere og adel kan få bøter vis de velger å betale arbeiderne sine mer enn lovverket tillater. Problemet her, som bøndene merket, var at justis systemet var mer i favør til landeierne enn det var til bøndene⁴⁷. Det var i all hovedsak bønder og arbeidere som ble tatt inn i rettsak, selv om det er høy sannsynlighet for at både adelige og andre landeiere betalte høyere inntekt enn det som tillatt, og dermed selv burde kunne bli stilt for retten. Formålet med både lovverket og rettsakene var å holde utgiftene til landeiere så lave som mulig, noe som førte til at bøndene fikk mindre lønn til å bruke på egne utgifter og skatter som de måtte betale. Når jordeiere så hvordan lønningene fortsatt gikk opp, begynte de å bli mer hensynsløse og tillegg til Statute of Laborers ble lagt til å inkludere strengere straffer for de som brøt løven⁴⁸. Dette kunne igjen føre til større friksjon mellom bønder og arbeidere, og arbeidstakere, i tillegg til mer frustrasjon og misnøye over disse lovene. Det problematiske for jordeierne med å følge disse lovene, var at det ikke var noen form for solidaritet hos jordeierne⁴⁹. Jordeierne kunne ikke enkelt nekte disse høyere lønningene uten frykt for at arbeiderne skulle flykte og finne mer betalt arbeid andre steder. Så selv om jordeierne straffet

---

⁴⁴ Charles Oman, *The Great Revolt of 1381* (Perennial Press, 2015,) kapitel 1, Kindle.

⁴⁵ Horrox, *The Black Death*, 317-322.

⁴⁶ Horrox, *The Black Death*, 317-322.

⁴⁷ Dyer, *Making a Living*, side 282-283.

⁴⁸ Oman, *The Great Revolt of 1381*, kapitel 1.

⁴⁹ Hatcher, «England in the Aftermath,» 19.

arbeidstakere som forsøkte å få høyere lønninger ved å ta dem til en rettsak, var det vanskelig for jordeierne å stoppe lønningene fra å øke.

En måte landeiere forsøkte å holde inntektene sine så høye som mulig, selv når bøndene begynte å betale mindre i leie, var å øke avgiftene bøndene måtte betale ved å finne brudd på avtaler som bøndene begikk⁵⁰. Ved å ha et større fokus på å avdekke brudd på regler, som for eksempel at en kvinne hadde giftet seg uten godseiers tillatelse og betaling, kunne godseieren kreve tilbake denne betalingen i tillegg til ekstra. Dette kunne føre til verre relasjoner mellom landeierne som forsøkte å øke fortjenesten sin, og bøndene på landet som ble påvirket av slike hendelser og oppfølginger. Det er mulig å teoretisere at det nettopp var disse endrede sosiale og økonomiske forholdene som ble endret i ettertid av svartedauden som dannet grunnlaget for den misnøyen som var hos bøndene i året opp imot 1381, og da landet i tillegg ble påvirket av koppskatten, en mislykket krig og en generell mistillit til det politiske apparatet at det dannet grunnlaget for bondeopprøret i 1381⁵¹.

5.0 Bondeopprøret, hendelsesforløp

Det er viktig å påpeke før hendelsesforløpet for bondeopprøret blir gått gjennom, var at det ikke bare var bønder som deltok i bondeopprøret. Det var medlemmer av den engelske gentry, altså de av høy sosial klasse som ikke var en del av de adelige, og geistlige som deltok i bondeopprøret⁵². Men mesteparten av bondeopprøret besto av bønder og arbeidere, de som besto av folkegruppen under gentry⁵³. Arbeiderne på denne tide ble påvirket av de samme lønnsreguleringer og straffeforfølgningene som bøndene kjente på årene opp mot 1381.

Etter den tredje koppskatten ble innført i slutten av 1380, med skatteinnkreverne begynte å trakassere bøndene, gikk det kort tid før bondeopprøret begynte. Det som virker som den utløsende faktoren, både i Knighton's og i Anonimale Chronicles, er trakasseringen gjort av skatteinkreverne på denne koppskatten⁵⁴. Deretter blir det en del forskjeller på disse tekstene, så her blir fokuset på Anonimale Chronicles som er mer detaljert og har et større fokus på de tidlige hendelsene, med nevnelser på hvor Knighton's Chronicles og Froissart Chronicles skiller seg.

---

⁵⁰ Dyer, *Making a Living*, 284-285.

⁵¹ Oman, *The Great Revolt*, kapittel 1.

⁵² Dyer, *Making a Living*, 195.

⁵³ Dyer, *Making a Living*, 196.

⁵⁴ Dobson, *Peasants revolt*, side 123-124.

Dette førte til at flere landsbyer, med landsbyen Fobbing som den første, samlet seg og nektet å betale mer. Dette fungerte med at skatteinnkreverne trakk seg tilbake, men frustrasjonen og moralene til bøndene forsvant ikke selv⁵⁵. I Knighton's Chronicle blir Thomas Baker, en av bondeopprøret tidlige ledere, som en av de første navnene blant bøndene nevnt ved navn, men ingen slik person blir fokuset i Anonimale Chronicles⁵⁶. Deretter samlet en større gruppe bønder seg, og drev enda en kommisjon ledet av Robert Bealknap⁵⁷. Deretter står det i Anonimale Chronicles at bøndene angrep en herregård, tilhørende Robert Hales, mens forfatteren RB Dobson viser til at dette ikke skjedde før et par dager senere den 10 juni. Bøndene skal deretter ha sendt ut brev til andre landsbyer hvor de ønsket at flere skulle samle seg til dem⁵⁸. Bøndene skal de ha samlet seg i Dartford, 5 juni, og bestemt at de kun har en konge, kong Richard⁵⁹. Deretter førte de et angrep på Rochester, for å befri en mann som ble tatt til fange i Gravesend. Deretter tok folket fra Maidstone følge, og nå blir Wat Tyler nevnt som sjef over bøndene. Her skiller Anonimale og Knighton's igjen, hvor Knighton nevner at John Ball blir frigjort i Maidstone, men nevner ikke Wat Tyler i denne hendelsen⁶⁰.

Deretter skal bøndene ha bevegde seg imot Canterburry hvor de skal ha undersøkt om det var noen forrædere i byen, og etter dette begynt å bevege seg imot London⁶¹. Nå nevnes det i Anonimale Chronicle at John Ball har blitt en del av bondeopprøret, men måten han forklarer John Ball stemmer ikke overens med det Henry Knighton og Froissart har skrevet⁶². John Ball her blir forklart som at han ønsket å fjerne alle herrer og geistlige, og plassere seg selv som erkebiskop. På veien til London gjorde de mer skade i Kent og fikk en beskjed fra kongen som lurte på hvilken grunn de hadde for alt de gjorde⁶³. Her svarer de ifølge Anonimale at de ønsker å redde kongen og fjerne alle forrædere. Anonimale Chronicle sin forklaring på hva rebellene ønsker stemmer ikke overens med de forklaringene gitt i Knighton eller Froissarts Chronicles, hvor de har mer fokus at de ønsket frihet fra å være bundet til landet⁶⁴. Det blir arrangert et møte mellom kongen og bøndene, på Blackheath, men kongen ridde tilbake til

---

⁵⁵ Dobson, *Peasants revolt*, 124.

⁵⁶ Knighton, *Knighton's Chronicle*, 209.

⁵⁷ Dobson, *Peasants revolt*, 125.

⁵⁸ Dobson, *Peasants revolt*, 126.

⁵⁹ Dobson, *Peasants revolt*, 127.

⁶⁰ Knighton, *Knighton's Chronicle*, 211.

⁶¹ Dobson, *Peasants revolt*, 128.

⁶² Froissart, *Froissart Chronicle*, 211-212.

⁶³ Dobson, *Peasants revolt*, 128-129.

⁶⁴ Froissart, *Froissart Chronicle*, 220.

London før møte skjedde etter en beskjed fra bøndene om at de krevde hodene til flere biskoper og engelske herrer og en advarsel fra en av ridderne om at vis kongen møtte bøndene ville han ikke komme tilbake, men bli tvunget til å reise rundt og gi etter alle bøndenes krav⁶⁵. Dette blir ikke nevnt hos Knighton, men liknende hendelser blir nevnt hos Froissart, hvor det er en ridder som leverer beskjeden fra bøndene, men i denne krøniken snudde ikke kongen før han så folkemengden som var samlet utenfor London⁶⁶. Deretter bevegde folkemengden seg mot London, hvor de angrep et fengsel i Marshalsea på veien og befrikk fangene der samtidig som de gjorde skade på eiendelene til jurymedlemmer og informanter⁶⁷.

Når bøndene kom til London skal de ikke ha møtt noen motstand, og gjort skade på flere steder i London mens enkelte bevegde seg imot Tower of London for å snakke med kongen⁶⁸. De skal ha beleiret borgen, og kongen skal ha forsøkt å avtale et møte med bøndene på Mile End for å redde de mennene bøndene var på jakt etter⁶⁹. I Anonimale Chronicle skal kongen ha fortalt bøndene at vi de burde gå hjem og at de skulle bli benådet vis de gjorde dette, men de skal ha svart at de ikke går hjem før de hadde fanget forræderne og hadde fått et charter eller frihetsbrev fra kongen som skulle sørge for at alle bøndene skulle være frie fra å være livegne, men dette blir ikke nevnt hos Knighton eller Froissart enda. Kongen skal ha bevilget dette og lagt til at mennene nå kunne reise hjem, men da dette ble kunngjort følte bøndene seg bare hånet⁷⁰. På dette punktet poengterer Froissart i sin fortelling av hendelsen at bøndene kom til London for å ta å ødelegge de adelige og ta deres rikdom⁷¹. Deretter neste dag, 14 juni, skal noen av bøndene reist til Miles End for å møte kongen som og var på vei, mens en rekke bønder ble igjen for å holde vakt på tårnet⁷². Kongen skal ha møtt bøndene, som skal ha krevet å være frie og ikke bli tvunget i livegenskap igjen, og dette godtok kongen. I Anonimale Chronicles nevnes det at lederen, Wat Tyler var til stede under dette møtet og at bøndene fikk lovt av kongen til å fange forræderne, men dette nevnes ikke i de andre krønikene. Bøndene som ble igjen tok seg inn i Tower of London, og fanget blant annet erkebiskopen og andre til stede og halshugget vedkommende, og plasserte hodene deres på trepinner som de hengte over porten ved London Bridge, før de fortsatte andre steder i

---

⁶⁵ Dobson, *Peasants revolt*, 129-131.

⁶⁶ Froissart, *Froissart Chronicle*, 214-216.

⁶⁷ Dobson, *Peasants revolt*, 155.

⁶⁸ Dobson, *Peasants revolt*, 156-158.

⁶⁹ Dobson, *Peasants revolt*, 159.

⁷⁰ Dobson, *Peasants revolt*, 160.

⁷¹ Froissart, *Froissart Chronicle*, 218.

⁷² Dobson, *Peasants revolt*, 160-161.

London med flere halshugginger denne og neste dag⁷³. Her kan det bli nevnt at Anonimale og Froissart nevner at bøndene plyndret, forteller Knighton en historie om noen som forsøkte å plyndre, men ble stoppet og drept av andre bønder som mente de ikke var der for å plyndre⁷⁴.

Kongen skal ha møtt bøndene igjen neste dag på Smithfield, hvor denne gangen Wat Tyler skal ha kommet opp til kongen og hans følge⁷⁵. Kongen hadde spurt hvorfor de ikke reiste hjem, og Wat skal ha besvart ved at de ikke drar før de får ett skriftlig charter på sine krav. Der skal Wat ha krevd at det ikke lenger skulle være noen herrer over andre, bortsett fra kongen, at kirken skulle gi tilbake den rikdommen de ikke lenger trengte og at det bare skal være en biskop og en prelat i hele landet og at de ikke skulle eie land. I tillegg til dette skal livegenskap bli fjernet fra landet, og alle menn skulle være frie. Froissart beskriver disse tingene annerledes, hvor bøndene virker mer barbariske og ønsket å plyndre og henrette mer, samt å sørge for at kongen ble deres følge og gjorde som de fortalte⁷⁶. Deretter skiller alle tre krønikene seg, men det skal ha endt med at Wat skal ha oppført seg på en måte som førte til at kongens følge skal ha drept angrepet Wat⁷⁷ ⁷⁸. Deretter skal kongen ha ridd ut til bøndene før de angrep og snakket med bøndene slik at det ikke ble noen form for hevn for Wat. Deretter skal kongen ha gjort enkelte av hans følge om til riddere⁷⁹. Dermed skal bondeopprøret i London være overstått, mens det fremdeles var opprør andre steder.

Bondeopprøret skal ha endt med flere opprør og angrep andre steder over sommeren, som i Norfolk⁸⁰. Etter hvert ville dette roe seg ned og de bøndene som var med på bondeopprøret begynte å bli jaktet på og straffet for sine handlinger, hvor blant annet John Ball skal ha blitt henrettet og kuttet i flere deler⁸¹. Etter en periode med flere henrettelser av bønder begynte kongen å tilgi bøndene og det ble en slutt på disse henrettelsene, så lenge bøndene kunne betalte for det⁸². Dette var slutten på bondeopprøret, hvor bøndene fikk mulighet å kjøpe sin frihet igjen og raseriet deres roet ned.

---

⁷³ Dobson, *Peasants revolt*, 162-163.

⁷⁴ Knighton, *Knighton's Chronicle*, 215.

⁷⁵ Dobson, *Peasants revolt*, 164.

⁷⁶ Froissart, *Froissart Chronicle*, 223-225.

⁷⁷ Dobson, *Peasants revolt*, 165-166.

⁷⁸ Knighton, *Knighton's Chronicle*, 219-221.

⁷⁹ Dobson, *Peasants revolt*, 167-168.

⁸⁰ Dobson, *Peasants revolt*, 235.

⁸¹ Knighton, *Knighton's Chronicle*, 241.

⁸² Dobson, *Peasants revolt*, 306.

6.0 Tolkninger fra krønikene

6.1 Knighton og Anonimale tolkning av grunner

Det er mulig å tolke både Knighton og Anonimale sine krøniker relativt likt vis en ser på deres forklaringer på hvorfor bondeopprøret startet. Knighton har litt mer fokus på trakasseringen i følge av koppskatten som den utløsende årsaken til bondeopprøret, hvor i Anonimale Chronicle det kun blir fokusert på at de ikke ønsket å betale koppskatten, uten at det blir sagt at det var noen form for trakassering⁸³⁸⁴. Men det viser at det høyt sannsynlig var innsamlingen av denne koppskatten som førte til at bøndene bestemte seg for å begynne å gjøre motstand nok til at det samlet seg til et bondeopprør. Det kan tolkes at bøndene ikke ønsket å betale denne ekstra utgiften, ut ifra at pengene gikk til en krig England ikke gjorde det bra lenger og at de økonomiske forholdene til bøndene allerede ble holdt nede av de forskjellige engelske lovene som nevnt tidligere. Hatet rettet imot erkebiskopen Sudbury, som hadde autorisert den forrige koppskatten i 1380, samt at angrepet mot hans eiendom og hans egen henrettelse viser nettopp hvor misfornøyde bøndene var med denne koppskatten⁸⁵.

Det var ikke bare erkebiskopen, men flere adelige og deler av regjeringen var målet for angrepet. Begge krønikene nevner hvordan flere eiendommer tilhørende adelige og geistlige, hvor Anonimale viser til flere steder gjennom opprøret hvor de angriper de forskjellige eiendommene og spesifikt påpeker hvor misfornøyde bøndene var med dem de så på som forrædere til landet⁸⁶⁸⁷. Slik Ormrod omtaler angrepet på London, fokuseres det hovedsakelig på høytrangerende deler av regjeringen som fokuset for angrepet av bøndene⁸⁸. Misnøyen med skatten de betalte og hvordan disse pengene ble brukt fyrte raseriet bøndene hadde, og regjeringen endte opp som målet. Med tanke på at det kun var høytrangerende medlemmer som var målet, hvor derimot de lavere rangerende medlemmer kom seg relativt godt unna viser at bøndene var overbevisst at det var enkelte korruperte deler av regjeringen som var problemet, og ikke regjerings-styret selv. Med enkelte unntak med vold imot adelige, var volden bøndene rettet imot adelige stort sett fokusert på de som deltok i politikken⁸⁹. Så selv

---

⁸³ Knighton, Knighton's Chronicle, 209.

⁸⁴ Dobson, *Peasants revolt*, 123-124.

⁸⁵ W. M Ormrod, "The Peasants' Revolt and the Government of England," *Journal of British Studies* 29, no. 1 (1990): 4, <http://www.jstor.org/stable/175483>.

⁸⁶ Knighton, Knighton's Chronicle, 213-215.

⁸⁷ Dobson, *Peasants revolt*, 165.

⁸⁸ Ormrod, «The Peasants' Revolt,» 5-6

⁸⁹ Dyer, *Everyday Life*, 195

om bøndene var misfornøyde med manglende frihet og undertrykkelse fra jordeiere, var frustrasjonen rettet imot politikken som gjorde dette mulig.

Dette vises i tillegg gjennom hvordan begge krønikene poengterer hvordan opprørerne angrep i tillegg skatteinnehavere, informanter og jurymedlemmer, som var en del av å opprettholde Ordinance of Laborers og Statute of Laborers⁹⁰. Angrepet på medlemmer av grupper som bisto å holde lønningene til bøndene og andre folkegrupper som deltok i bondeopprøret nede. Det viser hvor stor misnøyen var angående lønnsbegrensningene som kongen og parlamentet forsøkte å holde. Så selv om bøndene spesifikt ikke krever av kongen at disse lønnsreglene skal bli fjernet kan det fremdeles tolkes gjennom dette fokuset at bøndene var misfornøyde og ønsket å bli kvitt denne formen for kontroll hos regjeringen.

Begge krønikene tar også opp under møtet med kongen at bøndene ønsker å være frigjort fra livegenskap, og at de skulle være frie menn og ikke jobbe for noen under tvang lenger⁹¹⁹². Med at det er høyt sannsynlig at det var dette som endte opp med å bli det viktigste målet med bondeopprøret grunnet at det var dette de krevde av kongen for å avslutte bondeopprøret. Selv om ikke bondeopprøret kun besto av livegne var dette en viktig del for opprørerne, og denne tanken kunne vært styrket av John Balls deltakelse i bondeopprøret og hans prekener om at alle menn skal være frie.

6.2 Froissart

Froissart skiller seg litt fra både Anonimale og Knighton, hvor hans grunnlag for hvorfor opprøret begynte starter ikke med koppskatten, men med at bøndene var for underkuet og trakassert av adelige⁹³. Han nevner og at bøndene ønsker betalt for arbeidet sitt, men dette er en del han legger mindre vekt på enn de andre krønikene. Froissart legger mer fokus på religiøse grunner, hvor han sammenligner bondeopprøret med opprøret til Lucifer imot gud. Han legger svært mye vekt på John Balls innvirkning på bondeopprøret, hvor han påstår at de rebelske tankene hos opprørerne stammer originalt fra Balls prekener om likhet, og hvordan alle mennesker stammer fra Adam og Eva.

---

⁹⁰ Dobson, *Peasants revolt*, 155.

⁹¹ Knighton, *Knighton's Chronicle*, 213.

⁹² Dobson, *Peasants revolt*, 165.

⁹³ Froissart, *Froissart Chronicle*, 211.

Derimot Froissart delen noen likheter med Knighton og Anonimale Chronicles med tanke på at de alle tre henviser til hvordan opprørerne var misfornøyde med adelige som styrte landet og hvordan pengene ble misbrukt og tatt av dem som var korruperte⁹⁴. Igjen blir John Ball brukt som den personen som startet dette, med at han gjorde bøndene om til å være sjalu på rikdommen til adelen. Froissart legger stor vekt på Balls innflytelse på bondeopprøret, i forhold til hvor mye han blir referert til av i Knighton's og Anonimalles Chronicles. Så selv om deler av opprøret er likt i de tre forskjellige krønikene, vektlegger Froissart skylden andre steder enn det de andre krønikene gjør.

Det som er litt unikt med Froissarts tolkning av bondeopprøret, er hvordan Wat Tyler og resten av bøndene ønsker å bruke kongen til å reise rundt og som Froissart beskriver det, «... and we shall be lords of the realm»⁹⁵. Hvor de andre krønikene har et større fokus på at bøndene ønsker å ta forrædere mot kongen og loven, viser Froissart bøndene som mer egoistiske og mer fokuserte på egen makt de kan få ut av bondeopprøret.

7.0 Konklusjon

7.1 Oppsummering av hovedfunn og besvarelse av forskningsspørsmål

England på 1300-tallet var et bondesamfunn, hvor de fleste bønder enten jobbet som livegne eller leilendinger under adelige, geistlige og gentry jordeiere. Dette førte til at jordeierne hadde generelt mye makt over bøndene som jobbet for dem, spesielt over de livegne, hvor de kunne bestemme regler, skatter og avgifter som bøndene betalte, samtidig som de kontroll over lønnen til bøndene. Etter svartedauden traff landet, og arbeidskraften i landet ble redusert fikk bøndene en bedre posisjon til å diskutere arbeidsforhold, lønn og avgifter, men etter kort tid ble dette besvart med lønnsreguleringer gjennom Ordinance of Laboreres og Statute of Laborers, som forsøkte å ta makten tilbake fra bøndene. Dette klarte derimot ikke å stoppe lønnsøkningene gjennom at bøndene begynte å foretrekke kortere kontrakter og jordeierne var ikke samlet rundt det å holde prisene lave og dermed konkurrerte om arbeidskraften, men bøndene ble fremdeles påvirket gjennom straffeforfølgelser ved brudd av lovene. Men grunnet at utgiftene med tanke på lønn ble lavere for jordeiere, begynte de å finne andre måter å øke inntektene på, som å følge opp mer lovbrudd på regler de hadde i tillegg til flere og høyere avgifter, som skapte økt friksjon mellom bønder og jordeiere. I tillegg til alt dette som skjedde var landet preget av en krig imot Frankrike, som på 1370-tallet begynte å gå dårlig for

---

⁹⁴ Froissart, *Froissart Chronicle*, 212.

⁹⁵ Froissart, *Froissart Chronicle*, 225.

England. Dette førte til innføringen av koppskatten på slutten av 1370-tallet, som var en ekstra skatt som påvirket alle og skulle finansiere krigen. Ifølge Knights Chronicle og Anonimale Chronicle var det når skatteinnkrevere kom for å sørge at alle betalte denne skatten at den ble betalt som var den utløsende faktoren for bondeopprøret i 1381. Også ifølge krønikene var årsakene bak opprøret at folket var misfornøyd med rettssystemet, generelt det politiske organet og hvordan tanken begynte å bevege seg mot at det ikke lenger skulle være livegne, altså ufrie mennesker, i England. Dette kan ha blitt dyrket av John Balls tanke om hvordan alle mennesker var født frie og like, og at det ikke gir mening at noen skal være underdannede andre.

Fra de forskjellige primær og sekundærkildene ser vi at faktorene bak bondeopprøret er de sosiale forholdene mellom bønder og jordeiere, de forskjellige avgiftene og skattene som bøndene måtte betale for å finansiere krigen imot Frankrike, John Ball og hans prekener om like menn samt bøndenes tanker om at livegenskap skulle bli fjernet. Vi ser i tillegg faktorene som svartedauden påvirket, som Ordinance of Laborers og Statute of Laborers og hvordan disse ble fulgt opp i rettssystemet, og hvordan de sosiale forholdene endret seg mellom bønder og jordeier etter reduksjonen i befolkningsmengde. Vi ser disse årsakene komme fram under bondeopprøret, gjennom hvordan bondeopprøret startet, angrepene gjennomført av bøndene og de kravene lederne av bondeopprøret hadde til kongen.

7.2 Drøfting

Ved å tolke hvordan krønikene beskriver hendelsene og hvordan de viser til årsakene bak bondeopprøret, blir det vanskelig å diskutere at det var innsamlingen av koppskatten og måten det ble gjennomført som var den utløsende faktoren i bondeopprøret. Ved å tenke på hvordan forholdene som gjorde dette mulig og hvordan svartedauden hadde en påvirkning på disse forholdene er mulig. Vi ser ifra handlingene gjort under bondeopprøret at de var misfornøyd med rettssystemet og det politiske organet, gjennom angrepene på de delene som var involverte i disse delene av landet. Det kan da tolkes som at de lovene som kom i følge av svartedauden og endringene i lønn og arbeidsforhold for bøndene bidro til de frustrasjonene som lå i bakgrunn da bondeopprøret brøt ut. Befolkningsreduksjonen og den forbedrede livssituasjonen til bøndene kan ha ført til ønske om å bedre egne forhold, dermed kan frustrasjonen over koppskatter og straffeforfølgelser bli forsterket nettopp på grunn av de endrede samfunnsstrukturene England opplevde i ettertid av svartedauden. Det blir vanskelig å se på svartedauden som årsaken bak hvorfor bondeopprøret brøt ut akkurat på dette

tidspunktet, grunnet at landet hadde flere problemer som ikke blir forklart av svartedauden, slik som krigen imot Frankrike som førte til koppskatten og de livegne i landet som ønsket frihet.

7.3 Implikasjon for videre forskning

For videre forskning innenfor dette temaet kan det være aktuelt å se nærmere på akkurat hvordan rettssystemet i England fungerte på denne tiden, og hvordan politikken i landet ble drevet og hvilke implikasjoner dette førte til bøndene og arbeiderne på dette tidspunktet. Det faktumet at det var innsamlingen av koppskatten i 1381 som var utbruddet kan gjøre det interessant å se på de to tidligere innsamlingen av koppskattene i årene før og se om det var noen reaksjoner under denne perioden, og fokusere litt mer spesifikt på nettopp hvordan denne koppskatten påvirket forholdet mellom bønder og arbeidere, og de politikerne som bestemte over landet. Samtidig kan det være mer aktuelt å se hvordan andre faktorer, som krigen mot Frankrike og det faktumet at kongen under bondeopprøret fremdeles ble regnet som et barn. Samtidig så har det vært hovedsakelig fokusert på bønder i denne oppgaven, med enkelte nevnelser på arbeidere, så en mulig vinkling innenfor dette temaet er å ha et større fokus på hvordan arbeidere i byer ble påvirket under denne tiden og hvorfor de tok del i dette opprøret.

7.4 Avslutning

Vi ser at det var flere faktorer bak bondeopprøret, noen som ikke var direkte påvirket av svartedauden og enkelte faktorer som kom på grunn av svartedaudens effekt på økonomien og samfunnsstrukturen i landet. Vi ser hvordan sosiale og økonomiske forhold i landet påvirket bøndene og hvordan disse ble endret gjennom svartedauden og ser disse komme frem gjennom handlingene som skjedde under bondeopprøret. Enkelte begrensninger ved denne oppgaven er tilgjengeligheten på primærkilder og hvilke typer primærkilder. Ingen av primærkildene som har overlevd fra denne tiden er pro-bondeopprør, hvor de primærkildene som er brukt i denne oppgaven er alle skrevet fra en av gruppene som ikke har stor deltakelse i bondeopprøret. Samtidig hadde jeg ikke tilgang til de engelske Pipe Rolls, som er nedskrevet skattemeldinger dokumentert fra denne tidsperioden, som kunne hjulpet til å se ett bedre bilde av den økonomiske utviklingen og endringene som skjedde på landet. Men ut ifra de primær og sekundærkildene som var tilgjengelige fikk vi sett på flere sosiale og økonomiske endringer og faktorer som bidro til bondeopprøret, og ser at svartedauden bidro til flere av disse faktorene.

8.0 Litteraturliste

8.1 Primærkilder

"Statute of Laborers." *Source Problems in English History* i *Source Problems in English History*, red. Albert Beebe White og Wallace Notestein (New York: Harper & Brothers Publishers, 1915), 146–152. *Original Sources*, Hentet 12. mai 2023 fra

<http://www.originalsources.com/Document.aspx?DocID=A1GQ5LMVFJG4IFE>.

"Ordinance of Laborers." *Source Problems in English History* i *Source Problems in English History*, red. Albert Beebe White og Wallace Notestein (New York: Harper & Brothers Publishers, 1915), 141–146. *Original Sources*, Hentet 12. mai, 2023 fra

<http://www.originalsources.com/Document.aspx?DocID=I47PZ3B8FEL9GCZ>.

Knighton, Henry. *Henry Knighton Chronicle*. Oversettelse av Geoffrey Harvey Martin. New York: Oxford University Press Inc, 1995.

Dobson, Richard Barrie, red. *The Peasants' Revolt of 1381*. London: Macmillan and Co LTD, 1970.

Froissart, Jean. *Froissart Chronicle*. Oversettelse av Geoffrey Brereton. London: Penguin Books, 1968. Kindle

Anonimale Chronicle. Oversettelse av V.H. Galbraith. Manchester: University of Manchester, 1927.

Horrox, Rosemary. *The Black Death/ Oversettelse og redigeringer av Rosemary Horrox*. Manchester: Manchester University Press, 1994.

8.2 Sekundærkilder

Dyer, Christopher. *Everyday Life in Medieval England*. London: Bloomsbury Publishing Plc, 2003. Hentet 12 mai 2023. ProQuest Ebook Central.

Hilton, Rodney. *Bond Men Made Free: Medieval Peasant Movements and the English Rising Of 1381*. London: Taylor & Francis Group, 2003. Hentet 12 mai 2023 fra ProQuest Ebook Central.

Ormrod, W. M. "The Peasants' Revolt and the Government of England." *Journal of British Studies* 29, no. 1 (1990): 1–30. <http://www.jstor.org/stable/175483>.

Hatcher, John. "England in the Aftermath of the Black Death." *Past & Present*, no. 144 (1994): 3–35. Hentet 12. mai 2023 fra <http://www.jstor.org/stable/651142>.

Hatcher, John. "English Serfdom and Villeinage: Towards a Reassessment." *Past & Present*, no. 90 (1981): 3–39. <http://www.jstor.org/stable/650715>.

Oman, Charles. *The Great Revolt of 1381*. Perennial Press, 2015. Kindle.

Waugh, Scott L. «England: Kingship and the political community, 1272-1377.» I *A Companion to Britain in The Later Middle Ages*, redigert av S. H. Rigby, 208-223. Chichester: Blackwell Publishing Ltd, 2009.

Lucas, Henry S. “The Great European Famine of 1315, 1316, and 1317.” *Speculum* 5, no. 4 (1930): 343–77. <https://doi.org/10.2307/2848143>.

Dyer, Christopher. *Making a Living in the Middle Ages*. New Haven: Yale University Press, 2005. Kindle.

Barlow, Frank. «William I King of England.» Hentet 12. mai 2023 fra <https://www.britannica.com/biography/William-I-king-of-England>.

«Kings and Queens: A Family Tree.» Hentet 12. mai 2023 fra <https://www.npg.org.uk/collections/explore/kings-and-queens-a-family-tree>.

«Villein.» Hentet 12. mai 2023 fra <https://www.dictionary.com/browse/villein>.